

ACC. N:R M. 14127: 1-7.

Landskap: Skåne Upptecknare: Anders W. Mårtensson
Härad: Berättare: Waldemar Lindgren
Socken: Ystad stad Berättarens yrke: Dykare
Uppteckningsår: 1957 Född år 1870 i Köpenhamn

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Waldemar Lindgren bor i Liregatan 11 Ystad.

*Höbmanarbetare. s. 1-7.
(gäller hundsall. dykare.)*

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 14127:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Uppväxtåren.

Jag föddes år 1870 i Köpenhamn, där min fader var brännmästare. Han brände brännvin. Jag hade tre syskon. När jag var 3 år flyttade familjen, med undantag av min far, hit här till Ystad. Far hade köpt en fastighet på Norregatan. Redan efter ett halvår återvände mor och mina syskon tillbaka till Köpenhamn, medan jag fick stanna kvar och utlämnades till olika familjer i staden. Först var jag hos en målare, därefter kom jag till en färjare för att slutligen hamna hos en annan färjare, som hette Nils Persson. Han ägde huset som tidigare låg här, där nu mitt hus ligger.

Det var mycket fattiga och besvärliga uppväxtår, som jag upplevt. Jag fick hjälpa till med lite av varje. Jag var bl.a. springpojke.

När jag blev 16 år, gick jag till sjöss och seglade i 10 år. Jag började som kock och blev sedan matros. Det var ett hårt men friskt liv. Jag hann under denna tid segla under olika nationers flagg; det var skandinaviska båtar, tyska, engelska, polska os.v. År 1895 mönstrade jag i Ystad på en av Neptunbolagets dykarbåtar och seglade iväg till Gibraltar. I dessa farvatten låg vi i ett års tid och bärgade fartyg. Vid den första bärgningen sändes två st dykare ned och efter en stund

ACC. N:R M. 14127:2.

2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kom den ene upp, ty han blödde ur både näsa och öron. Kaptenen sade då: "Ska inte Lindgren försöka"? Jag hade tidigare aldrig gjort någon nedstigning men jag sade till kaptenen att jag gärna ville försöka. Jag tog på mig dykar~~dräkten~~ och släpptes ned i vattnet. Jag var nere i två timmar i ett kör och med mig hände ingenting. När jag kom upp igen var kaptenen mycket nöjd och sade att jag skulle få en bra kaffehalva.

Efter Gibraltaruppdraget var vi en tid i Southhamton, innan vi återvände till Sverige, där jag mönstrade av i Slite på Gotland. Därifrån reste jag hem och blev anställd som dykare i Ystads hamn.

Dykar~~ar~~arbetet i Ystads hamn.

Det har inte varit farligt att vara dykare. Jag har tålt det väl.

Den vanliga arbetstiden var att jag började kl 6 på morgonen och slutade kl 18. Jag höll en halv timmes frukost och en tim. middag, men det kunde hända många gånger att jag började kl 4 på morgonen och höll på till kl 23 och det blev ju en lång arbetsdag.

Som lön hade jag 1000 kr om året till en början, men den höjdes med 100 kr om året allt eftersom tiden gick.

På den präm, ifrån vilken jag gjorde mina nedstigningar,

ACC. N:R M. 14127:3.

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fanns 4-5 man, som skötte pumpen och kontrollerade dykarutrustningen och som för övrigt hjälpte till med vad det än gällde.

Dykarutrustningen kom alltid från England och den dykar-kostym, som jag hade, användes fortfarande. Då jag blev pensionerad efterträddes jag av Karlsson. Här har inte varit mer än en dykare åt gången.

Hamnen har ändrats en del under årens lopp. När jag var pojke byggdes nuvarande Storbron, tidigare låg där en träbrygga. Västra kajen var jag med om att bygga. Man sänkte ned planer (planker) av 7 m bredd och 7 m höjd. De kilades fast med spetsplanker och förankrades.

Då på den tiden var det endast 15-16 fots vatten. Hamnen hade eget mudderverk och de stenar som det inte kunde klara, gick jag ned och tog upp d.v.s. jag lade en kättting runt stenen som sedan drogs upp av en lyftkran. Det var tusentals fångstlaster sten som plockades upp och bortforslades. Det är åtskilliga gånger som jag dansat runt på hamnens botten och som ni förstär känner jag väl till varenda kvadratmeter där.

År 1913 var hamnkaptenen, jag och en maskinist uppe i Notala och hämtade "Hurtig", som sedan dess tjänstgjort i hamnen som bogserbåt och isbrytare. Den kostade då 80000 kr och när man

ACC. N:R M. 14127:4

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hätomåret bytte ut den gamla motorn mot en ny, gick denna på 300000 kr.

Ett arbete, som jag ofta fått utföra, var tätning av haverister. Det var alltid en ständig tävlan mellan de olika bärgningsbolagen om vem som skulle bärga haveristen. Ett par år var tre st bolag stationerade i Ystads hamn. Det var ~~äxx~~ Neptunbolaget, Switzerbolaget (ett danskt bolag) och ett tyskt bolag. Då meddelande kom att någon behövde hjälp, satte samtliga tre bolags fartyg kurs på den nödställda. Framkomna accorderade man med skepparen och det var mycket vanligt att man bjöd under varandra. Representanter för Neptunbolaget var två ystadbor, Martin Olsson, som tidigare varit lots, och Frans Stålhammar-Pettersson, som var mäklare. En gång då man kommit ut till en haverist, höll man som vanligt på med att bjuda under varandra, då Stålhammar-Pettersson erbjöd sig att bärga fartyget utan någon ersättning. Skepparen antog naturligtvis anbudet. Stålhammar-Pettersson bogserade in fartyget i hamnen och när de hade lagt till vid kajen, kom Stålhammar-Pettersson och sade till skepparen att han skulle betala så och så mycket. Skepparen blev förvånad och sade att det ju inte skulle kosta något. "Bärgningen kostar heller ingenting, men det är bogseringen jag skall ha betalt för", sade Stålhammar-Pettersson.

ACC. Nr M. 14127:5

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ja det var allt en finurlig herre och han och Martin Olsson blev också förmögna. De fick 1/3 av bärgningslönen av bolaget och en vecka tjänade de 90000 kr.

De två regerade fullständigt hamnen. Hamnens egen Hurtig fick aldrig göra något ~~maxfakt~~ när Neptunbolagets bärgningsbåt kunde rycka in, ty de skulle ha sin procent på så mycket som möjligt. En dansk redare har träffande sagt: "Jag kom till Sandhammaren men där stötte jag på Stålhammaren och nu får jag inga fler skepp".

Stuveriarbetet i hamnen.

I det gamla systemet fanns ett dragarlag och ett mätarlag. Det var 8 man i varje lag. Då t.ex. en kolbåt skulle lossas, lejde mätarlaget folk. På en båt kunde 5-6 gäng vara sysselsatta och det var tre man i varje gäng. Var och en hade sitt mått och dragarna hade till uppgift att köta kolen på rullebör. De körde på landgångar och störtade kolen i banvagnar, som stod på kajen. Mätaren hade 25öre/ton och det lösa folket hade 1,50/dag.

Styckegodset lossades och lastades vid plåthuset. Båtarna som skötte om denna trafik kallades tradebåtar. De seglade längs kusten från Göteborg till Stockholm och ända upp till Norrland.

ACC. Nr M. 14127:6.

6.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På våren kom det hit sleepers från Gotland. Sådana har jag varit med att lossa. Vi fick 1,5 öre för varje sleeper, som bars upp i banvagnarna och en man kunde bära 600 st om dagen. Det var ett mycket tungt arbete. En sleeper kunde väga upp till 150 kg.

Socket och mjöl utskeppades ofta ^{och} från Libau, Ryssland och Tyskland kom stora mängder kli.

Då jag inte hade några dykningar att utföra, var jag ofta arbetsledare och hade 8-10 man under mig. På vintern var det bl.a. snöskottning, som stod på programmet.

Båtarna låg här i regel 8-10 dagar och under denna tid var skeppshandlare, slaktare, skomakare o.s.v. nere och underhandlade med skepparen om att få sälja sina varor.

Strejk.

Någon gång på 1890-talet blev det strejk i hamnen och den varade i 1,5 dag. Det gamla mätar- och dragarlaget gick över styr, och man bidade ett nytt dragalag. I det nya laget anställdes många fler man än tidigare. Vid lossning av kol var det fyra man i vart lag och en av dem var förman.

ACC. N:R M. 14127:7.

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Storstrejken 1909.

Efter storstrejken fick de gamla dragarna inte återvända, utan man tog in nytt folk. Kapten Lindahl blev bas och kapten Thomasson blev förman under Lindahl.

En dag under strejken när strejkbrytarna höll på att lossa i hamnen, gick Ola "Konsul" (Ola Persson) fram till ett av fartygen och tog landgången under armen och gick därifrån. Samtidigt sade han till kapten Lindahl att denna landgång är vår och den får ni i alla fall inte använda.

Giftermål.

År 1894 gifte jag mig och vi bodde borta i Gaffelgränd, inne på gården. Vi hade två små rum och det var mycket enkelt. Jag betalade 80 kr om året i hyra.

År 1924 byggde jag detta hus, som jag nu bor i. Hela bygget gick till 25000 kr. I källaren inredde jag ett badrum